

Säkylän kunnanvaltuustolle

SÄKYLÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaan arvioida, ovatko kunnanvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toimikaudeksi 2021-2025 valittuun Säkylän kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Timo Puisto, varapuheenjohtajana Laura Vätilä sekä jäseninä Kari Haavisto, Sirpa Lahti ja Ville Lindén. Henkilökohtaiset varajäsenet ovat Riitta Sianoja, Pirjo Kotiranta, Kari Aalto, Kari Madekivi ja Riitta Mattila. Kunnanvaltuusto on 22.4.2024 valinnut Ville Lindénin tilalle Riitta Mattilan ja hänen varajäsenekseen Carita Violinin.

Kunnan tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Aino Lepistö.

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA JA KOKOUKSET

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain edellyttämiä asioita tilivuodelle 2023 erikseen hyväksytyin arviointisuunnitelman ja kokousaikataulun mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kuusi tilivuoteen 2023 kohdistunutta kokousta ja kuullut niiden yhteydessä kunnan johtavia viranhaltijoita, joilta on saatu selvityksiä kunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunta käsitteli toimintavuoden aikana kokouksissaan kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset ja saattoi ne tiedoksi kunnanvaltuustolle.

2. YLEINEN KEHITYS

3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. YLEISTÄ

Toiminnallinen tavoite on kunnanvaltuuston asettama, talousarvioon sisältyvä määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua taikka toiminnan kehittämissuuntausta koskeva tavoite. Tavoite on pyrittävä johtamaan tehtävän toiminta-ajatuksesta sekä ilmaisemaan määrää tai laatua osoittavana tunnuslukuna. Se voidaan ilmaista myös sanallisesti - kuitenkin niin, että sen toteutumista voidaan arvioida.

Taloudellisia tavoitteita ovat määrärahat ja tuloarviot. Muita taloudellisia tavoitteita ovat esim. suoritteiden yksikköhinta ja investointihankkeen kustannusarvio.

Kuntalain mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talousarvion poikkeamista ja omana kokonaisuutenaan arvio kunnan ja kuntakonsernin laajuuteen nähden merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Lisäksi toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

3.2. YLEISET TALOUDEN TAVOITTEET

Toteumaa verrataan tilikauden aikana muutettuun talousarvioon. Sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen hyvinvointialueelle aiheutti isoja muutoksia tuottoihin ja kuluihin sekä myös verotuottoihin ja valtionosuuksiin, joten vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätökset eivät ole vertailukelpoisia.

Talousarviossa oli arvioitu, että tilikauden ylijäämä tulee olemaan 1,9 milj. euroa. Tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämä oli 4,2 milj. euroa.

Kunnan tuloslaskelman mukaiset toimintakulut olivat 22,1 milj. euroa, mikä on 1,1 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Toimintakate toteutui 2 milj. euroa paremmin kuin oli arvioitu.

Toimintatuotot olivat 9 milj. euroa, mikä on 0,9 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa.

Verotuloja kertyi arvioidun mukaisesti. Valtionosuuksia kunta sai 0,1 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa oli arvioitu.

Kunnan tilinpäätöksen vuosikate oli 6,5 milj. euroa. Vuosikatteella pystytään kattamaan poistot 2,3 milj. euroa.

Taseeseen kertynyt ylijäämä on 31.12.2023 yhteensä 9,8 milj. euroa.

Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2023 olivat 3,8 milj. euroa, mikä on 0,7 milj. euroa alle talousarvion.

3.3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VASTUUALUEITTAN

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2023 toimintakertomuksessa on kattavasti esitetty kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Kunnanvaltuusto on 6.6.2022 vahvistanut kuntastrategian Rohkea ja kestävä Säkyä 2030. Visio 2030

- aloitteellinen, turvallinen ja vastuullinen
- elinkeinoelämää houkuttava, kasvava ja itsenäinen kunta

Talousarvion 2023 mukaan strategiaa tavoiteltavat tulokset 2030 ovat seuraavat:

Erinomainen asukas- ja yrittäjäkokemus
Kattavat yksityiset ja julkiset palvelut
Houkuttelevin toimintaympäristö yrityksille
Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
Luotettava kumppani
Kunnan talouden pysyvä tasapaino
Laajat digitaaliset palvelut
Kriisejäkin kestävä kuntayhteisö
Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen

Strategian seurannan ja arvioinnin keskeinen väline on vuosittain hyväksyttävät talousarvio ja tilinpäätös.

Tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnittää huomiota siihen, että talousarviossa asetettavien toiminnallisten tavoitteiden mitattavuuteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tavoitteisiin tulisi liittää mahdollisuuksien mukaan suoritelmäärät ja/tai niistä johdettavat tunnusluvut taloudellisuuden, tuottavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Kunnallisen palvelutuotannon kannalta toiminnan laatua ja vaikuttavuutta kuvaavat ja mittaavat tekijät ovat ensiarvoisen tärkeitä. Palvelujen kehityksen seurannan vuoksi tunnuslukujen vertailu vuosien välillä tulisi olla mahdollista.

Tarkastuslautakunta toteaa eri toimielinten ja vastuualueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta seuraavaa:

Kuntakonserni

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt Kiinteistö Oy Säköylän Talot ja Pyhäjärvisuudun Jäähalli Oy Säköylä.

Yhtiöille on asetettu kolme tavoitetta: konsernitaseen alijäämä vähenee, konsernin lainakanta pienenee ja palvelujen käyttöaste kasvaa. Lisäksi Jäähallille on annettu ohje, että ainakin toistaiseksi toimintaa laajentavista investoinneista tulee pidätyä. Kiinteistö Oy Säköylän Talolle on esitetty toive laatia kiinteistöstrategia. Isännöitsijä on esitellyt kunnanhallitukselle investointisuunnitelmaa keväällä 2024.

Pyhäjärvisuudun Jäähalli Oy Säköylän osalta tavoitteet eivät toteutuneet. Tilikauden tulos oli tappiollinen.

Kiinteistö Oy Säköylän Talojen tilikauden tulos oli myös tappiollinen. Kunta on myöntänyt yhtiölle pääomalia vuonna 2024.

Kunnanhallitus

Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Tontteja ja asuntoja on hyvin saatavilla, työttömyysaste on Satakunnan pienin ja talous on ylijäämäinen ja käyttötalous tasapainossa.

Hallinnon tehtäväalueen toimintamenot alittuivat 428 014 euroa ja toimintatuotot ylittivät 361 634 euroa.

Elinkeinojen kehittämisen tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kunnassa on tarjolla vapaita tontteja yritysten tarpeisiin. Palvelutarjonnasta on poistunut joitakin palveluja, mutta myös uusia on tullut tilalle. Yrityskanta on kehittynyt positiivisesti: yrityskanta Q3 688 kpl 2023 (2021:672 kpl).

Asukasmäärän laskua ei ole saatu hidastumaan +/- 0 tasolle vaan väkiluku lasku 41 hengellä vuodesta 2022. Nettomuutto kuitenkin 34 henkeä positiivinen.

Tapahtumia järjestettiin aktiivisesti vuoden aikana yhdessä eri sidosryhmien kanssa.

Elinkeinojen kehittämisen tehtäväalueen menot ylittivät 16 851 euroa, tulot ylittivät 1 886 euroa.

Tekninen lautakunta

Kiinteistötoimen tavoitteena oli kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen, jota toteutettiin lämmitysjärjestelmiä ja valaisimia uusimalla.

Siivoustoimi on siirtynyt vuoden 2023 alusta sivistystoimelle ja hyvinvointialueelle.

Teknisen lautakunnan kiinteistötoimen ja yhdyskuntatekniikan sitovat tavoitteet eivät sisällä suoritteita, joten toteutumisen arviointi on hankalaa.

Jakeluun toimitettava vesi täytti ministeriön laatuvaatimukset ja jäteveden käsittelyssä ympäristölupaviraston raja-arvoissa pysyttiin jokaisella vuosineljänneksellä.

Pumpatusta puhtaasta vedestä laskutetaan noin 71 % ja käsitellystä jätevesimäärästä laskutetaan noin 61 %. Vertailuvuoden tietoja ei ollut saatavilla.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että vuosittain investoitaisiin vesi- ja viemäriverkostojen saneeraukseen.

Kiinteistötoimen toimintamenot alittuivat talousarviosta 681 441 euroa ja tulot ylittyivät 64 222 euroa. Talousarviossa energiamenoissa poikkeamaa, koska arvioitu korkeisiin ennusteisiin perustuen.

Yhdyskuntatekniikan toimintamenot alittuivat talousarviosta 144 723 euroa. Vesihuoltolaitoksen toimintamenot alittuivat talousarviosta 180 015 euroa ja tulot 174 465 euroa.

Teknisen lautakunnan toimintakate (tulot-menot) parani vuodesta 2022 2,2 milj. euroa. Tähän vaikutti tuottojen kasvu 0,6 milj. euroa sekä kulujen osalta mm. siivouspalvelujen siirto sivistystoimeen ja palo- ja pelastustoimen siirto hyvinvointialueelle.

Etelä-Satakunnan ympäristölautakunta

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtäväalueella tuotetaan Euran ja Säkylän kuntien sekä Huittisten kaupungin lakisääteisiä rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palveluja. Lisäksi myytiin ympäristönsuojelun viranhaltijapalveluja Oripään kunnalle.

Lupa-, ilmoitus- ja valvonta-asioiden käsittelyajat ovat olleet pääosin tavoitteen mukaiset.

Ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueella tuotetaan Euran, Huittisten, Kokemäen, Rauman ja Säkylän kunnille lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon palvelut. Uusi yhteistoiminta-alue aloitti 1.1.2023.

Ympäristöterveydenhuollon lupa-, ilmoitus-, valvonta- ym. asiat käsitelty tavoitteen mukaisesti. Talousarvioon nähden tuotot alittuivat 14 002 euroa ja kulut ylittyivät 4 934 euroa.

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toimintakertomus sisältää toimintaa ja taloutta kuvaavia lukuja eri vuosilta.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena oli, että kaikki haluavat saavat hoitopaikan ja odotusaika enintään 2 vk tai 4 kk. Tämä tavoite toteutui. Esiopetukseen osallistui koko ikäluokka.

Perusopetuksessa muodollisesti pätevien opettajien määrä on hyvä, 95,4 %. Kaikki 9-luokkalaiset saivat päättötodistuksen ja jatko-opiskelupaikan keväällä 2023.

Lukion opiskelijamäärätavoite ei toteutunut vaan jäi alle 130 opiskelijan tavoitteen (kevät 101 ja syksy 103). Hyväksytyjen yo-kokeiden tavoite, yli 95 %, toteutui keväällä.

Vapaan sivistystyön opetustuntien määrä ei ollut tavoiterajoissa (2950-3200 h) 2894 tuntia.

Kirjastopalvelujen osalta OKM suositustavoitteisiin ei päästä mm. henkilökunnan määrässä/1000 as, lainat per asukas ja käynnit per asukas, mutta hankinnat per asukas lähes tavoitetasolla ja omatoimikirjastojen aukiolot ylittävät tavoitteen.

Liikunta- ja nuorisopalvelujen sisäliikuntatilojen viikoittainen käyttöaste vähintään 80 % toteutui ja nuorisotilojen kävijämäärä 1600 käyntiä per vuosi toteutui. Harrastamisen Suomen malli jatkohanke tarjosi jokaiselle mahdollisuuden harrastaa. Nuorisotyön toiminta lisääntyi.

Nuorisovaltuusto erosi tehtävästään 16.8.2022, mutta toiminta alkoi uudelleen loka-kuussa 2023.

Sivistystoimessa on paljon erilaisia hankkeita. Tarkastuslautakunta toteaa, että hanke-raportointi toimintakertomuksessa ja nettisivuilla on parantunut. Hankkeiden osalta olisi hyvä edelleen jatkaa hankkeiden vaikuttavuuden arviointia ja sen raportointia.

Sivistyslautakunnan nettomenot ovat kasvaneet vuodesta 2022 0,9 milj. euroa, 5 %. Tähän vaikutti mm. siivouspalvelujen siirto tekniseltä toimialalta sekä valmistavan opetuksen kustannukset. Talousarvion menot ylittyivät 366 257 euroa ja tulot 675 089 euroa. Ylitykset on käsitelty kunnanvaltuustossa.

4. KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Mikäli kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää, tulee alijäämä kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Säkylän kunnan taseessa 31.12.2023 on kertynyttä ylijäämää 9,8 milj. euroa. Talousarvion 2024 ja taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 tulokset on arvioitu negatiiviseksi: 2025 0,9 milj. euroa, 2026 0,9 milj. euroa ja 2027 2,2 milj. euroa.

Alla olevasta taulukosta näkyy talouden kehitys kunnan ja kuntakonsernin osalta tunnuslukujen muodossa. Suhteellinen velkaantuneisuus on noussut, koska soteuudistuksen toteuduttua tuotot (käyttötulot, verot ja valtionosuudet) pienenivät, mutta velkojen määrä ei muuttunut. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Tunnusluvut kunta	2019	2020	2021	2022	2023
vuosikate €/as	86	598	749	490	1 015
lainat €/as	1 480	1 414	1 353	844	773
kertynyt yli-/alijäämä €/as	45	304	711	871	1 531
omavaraisuusaste %	55,4	57,8	60,8	64,2	75,8
suhteellinen velkaantuneisuus %	38,9	35,3	32,9	28,3	34,9
Lainat ja vastuut, €/asukas	1 558	1 414	1 429	885	829

(omavaraisuus hyvä >70 %, suhteellinen velkaantuneisuus tulisi olla alle 50 %)

Tunnusluvut konserni	2019	2020	2021	2022	2023
vuosikate €/as	206	756	834	601	1089
lainat €/as	2900	2783	2700	2185	1820
kertynyt yli-/alijäämä €/as	-515	-226	137	267	932
omavaraisuusaste %	39,0	42,0	45,0	47,0	62,0
suhteellinen velkaantuneisuus %	51,0	46,0	43,6	40,0	52,7
lainat ja vastuut, €/asukas	2997	2861	2796	2264	1854

5. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan vuoden 2023 toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Työllisyystilanne on kunnassa edelleen hyvä. Huolta aiheuttaa asukasluvun vähentyminen, joka oli noin -1 % vuodesta 2022. Yli 65 -vuotiaiden osuus on ollut noin 33 % viimeiset kaksi vuotta.

Kyber-hyökkäys joulukuussa 2022 on aiheuttanut ylimääräistä työtä vuonna 2023. Riskkejä on kartoitettu ja tietoturvaa on kehitetty ja parannettu.

Valtuusto on 6.6.2022 hyväksynyt kunnan uuden strategian 2022-2030, ”Rohkea ja kestävä Säkylä”. Strategialla ohjataan kunnan toiminnan päälinjoja ja se luo pohjan kunnan strategiselle johtamiselle ja kehittämiselle.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että viestintäsuunnitelma vaatisi päivittämistä. Viestintäsuunnitelmassa tulee huomioida voimassa oleva strategia sekä hallintosääntö. Viestinnän ja tiedottamisen rooli on kunnan toiminnassa ensiarvoisen tärkeää.

Kunnan taloudellisiin haasteisiin vastaamiseksi on aloitettu talouden tasapainon jatkamiseen tähtäävät toimet marraskuussa 2023. Tulevaisuuden uhkina ja riskeinä mm. verotulojen ja valtionosuuksien väheneminen, hyvinvointialueen maksamien vuokrien väheneminen, oppilasmäärän väheneminen. Suunnitelmavuodet 2024-2026 on arvioitu alijäämäisiksi.

Kunnan toiminnallinen rakenne on muuttunut soteuudistuksen myötä. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että talouden lisäksi toimintaa tulee tarkastella erityisesti kunnan nykyisten tehtävien kannalta. Lisäksi huomioitava tulevat muutokset kuten TE-palvelu -uudistus.

Kuntalain 1 luvun 1 §:n mukaan on kunnan tehtävä edistää asukkaidensa hyvinvointia. Kunnat laativat hyvinvointisuunnitelman, jonka toteutumista seurataan hyvinvointiraportilla vuosittain. Tarkastuslautakunta esittää, että hyvinvointiraportin laatiminen aikataulutettaisiin niin, että tarkastuslautakunnalla olisi mahdollisuus arvioida myös näiden tavoitteiden toteutumista arviointikertomuksessaan.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Säkylässä 17. päivänä toukokuuta 2024

Tarkastuslautakunnan allekirjoitukset

Timo Puisto
puheenjohtaja

Laura Vävilä
varapuheenjohtaja

Kari Madekivi
varajäsen

Kari Haavisto
jäsen

Riitta Mattila
jäsen